

16-05-2012

Број: 05-05-1-1472-2/12
Сарајево, 16. мај 2012. године

17-05-2012

01,02-05-2-637/12

11

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА**

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Допуна број 3 Споразума о финансирању у вези са Државним програмом за Босну и Херцеговину на основу ИПА - Помоћ у транзицији и компонента јачања институција за 2007. годину. Допуну споразума је потписала гђа Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције, 26. новембра 2010. године, у Сарајеву.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање ове Допуне споразума молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који посланицима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Ранко Нинковић

MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-21-05-5-6254-1/12
Sarajevo, 09.05.2012. godine

16-05
05-05/1472

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PREDMET: Prijedlog Odluke o ratifikaciji Dopune broj 3 Sporazuma o finansiranju u vezi sa Državnim programom za Bosnu i Hercegovinu na osnovu IPA – Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu

U prilogu dostavljamo prijedlog Odluke o ratifikaciji Dopune broj 3 Sporazuma o finansiranju u vezi sa Državnim programom za Bosnu i Hercegovinu na osnovu IPA – Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu, koji je utvrdilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 6. sjednici održanoj 03.05.2012. godine, kako bi Predsjedništvo Bosne i Hercegovine provelo postupak u skladu sa odredbama člana 15.-17. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora ("Službeni glasnik BiH", broj 29/00) i donijelo Odluku o ratifikaciji navedene Dopune.

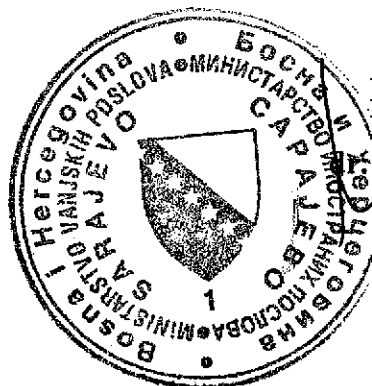
Dopuna broj 3 Sporazuma o finansiranju u vezi sa Državnim programom za Bosnu i Hercegovinu na osnovu IPA – Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu potpisana je u Sarajevu 26. novembra 2010. godine.

U ime Bosne i Hercegovine Dopunu je potpisala gospođa Nevenka Savić, direktorica Direkcije za evropske integracije Bosne i Hercegovine, a i ime Komisije Evropskih zajednica, gospodin Pierre Mirel, direktor.

Podsjećamo da je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine donijelo Odluku o prihvatanju Dopune broj 3 gore navedenog Sporazuma, i određivanju potpisnika, na 75. sjednici, održanoj 07. jula 2010. godine.

S poštovanjem,

Prilog: kao u tekstu

MINISTAR

Zlatko Lagumdžija

DOPUNA BR. 3

SPORAZUMA O FINANCIRANJU U SVEZI S DRŽAVNIM PROGRAMOM ZA BOSNU I HERCEGOVINU NA TEMELJU IPA - POMOĆ U TRANZICIJI I KOMPONENTA JAČANJA INSTITUCIJA ZA 2007. GODINU

Koji je prvobitno zaključen između Komisije Europskih zajednica i Bosne i Hercegovine
31. srpnja 2008. godine

Europska komisija, dalje u tekstu "Komisija",

s jedne strane, i

Bosna i Hercegovina, dalje u tekstu "država korisnica",

s druge strane,

zajednički kao "Strane",

Budući da:

- (a) Komisija je 20. prosinca 2007. godine usvojila Odluku C(2007)6698 kojom se uspostavlja Državni program za Bosnu i Hercegovinu u sklopu IPA Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu („Program“). Ovaj se Program provodi putem Sporazuma o financiranju sklopljenog između Komisije Europskih zajednica i Bosne i Hercegovine 31. srpnja 2008. godine.
- (b) Komisija je 16. veljače 2009. godine usvojila Odluku Komisije C(2009)867 kojom se mijenja i dopunjava Državni program za Bosnu i Hercegovinu za 2007. godinu kako bi se omogućila obnova kuća u općini Kotor Varoš. Povezana dopuna Sporazuma o financiranju potpisana je 29. lipnja 2009. godine. Program je dodatno izmijenjen i dopunjen 30. travnja 2010. godine Odlukom Komisije C(2010)2376 radi produljenja završnog roka za ugovaranje do 30. studenoga 2010. godine. Povezana dopuna br. 2 Sporazuma o financiranju potpisana je 24. lipnja 2010. godine.
- (c) Program je dodatno izmijenjen i dopunjen 9. studenoga 2010. godine Odlukom Komisije C(2010)7795 kako bi se preraspodijelilo 1.200.000 EUR unutar prioritetne osi 1 politički kriteriji za nastavak potpore identifikaciji nestalih osoba u Bosni i Hercegovini.
- (d) Neophodno je uskladiti Sporazum o financiranju s izmjenama i dopunama Programa usvojenim Odlukom Komisije C(2010)7795.

SPORAZUMJELE SU SE O SLJEDEĆEM:

Članak 1.

Sporazum o financiranju u svezi s Državnim programom za Bosnu i Hercegovinu u sklopu IPA Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu mijenja se kao u nastavku: „Dodatak A Sporazuma o financiranju zaključenog između Europske komisije i Bosne i Hercegovine 31. srpnja 2008. godine i dodatno izmijenjen dopunom br. 1 od 29. lipnja 2009. i dopunom br. 2 od 24. lipnja 2010., zamjenjuje se Dodatkom ove Dopune br. 3.

Članak 2.

Svi ostali uvjeti i odredbe Sporazuma o financiranju ostaju nepromijenjeni.

Sačinjeno u dva originalna primjerka na engleskom jeziku, od kojih se jedan primjerak uručuje Komisiji, a jedan državi korisnici.

Potpisala, za i u ime
Bosne i Hercegovine
/ u potpisu/

Nevenka Savić
Nacionalni IPA koordinator
Ravnateljica
Direkcije za europske integracije
Sarajevo,

Datum: 26.11.2010.

Potpisao, za i u ime
Komisije
/u potpisu/

Pierre Mirel
Ravnatelj
Europska komisija
Brisel,

Datum: 11.11.2010.

DODATAK

Državni program IPA 2007 – Bosna i Hercegovina

1. IDENTIFIKACIJA

Korisnik	Bosna i Hercegovina
CRIS broj	2007/019-352
Godina	2007.
Iznos	49.736.394 EUR
Tijelo provedbe	Europska komisija
Završni datum za zaključivanje sporazuma o financiranju	Najkasnije do 31. prosinca 2008.
Završni datumi za ugovaranje	30. studenoga 2010. Ovi se datumi odnose i na nacionalno sufinanciranje.
Završni datumi za izvršenje	2 godine nakon konačnog datuma za ugovaranje. Ovi se datumi odnose i na nacionalno sufinanciranje.
Šifre sektora	11110, 11420, 12110, 14010, 15010, 15020, 15030, 15040, 15050, 15066, 16110, 16310, 21010, 22010, 22030, 23010, 24010, 31110, 32130, 33110, 41010, 43040
Proračunska linija	22.020200
Nositelj programiranja	DG ELARG C1
Nositelj provedbe	Izaslanstvo Europske unije u Bosni i Hercegovini

2. PRIORITETNE OSI / PROJEKTI

Prioritetne osi EU IPA 2007 pomoći za Bosnu i Hercegovinu rezultiraju iz procjene potreba za premošćivanjem jaza između aktualne situacije u područjima reforme i napretka koji se očekuje u okviru Europskog partnerstva i procesa stabilizacije i pridruživanja.

Prioriteti su sukladni reformi sektora i planu razvitka Bosne i Hercegovine, kao i njezinim glavnim strategijama: Srednjoročna razvojna strategija (MTDS) i Strategija europskih integracija. Glavni strateški cilj pretprijetne pomoći Bosni i Hercegovini potpora je zemlji u tranziciji iz zemlje potencijalnog kandidata u zemlju kandidata i do članstva u Europskoj uniji.

Procjena potreba dovela je do niza prioriteta koji se ogledaju u Višegodišnjem indikativnom programu (MIPD) 2007-2009 za Bosnu i Hercegovinu.

* Broj projekata proizlazi izravno iz prioriteta utvrđenih u Europskom partnerstvu koji određuje više od 150 akcija koje treba poduprijeti IPA. On također odražava potrebe zemlje koje je formulirao korisnik. Pripremu programa IPA 2007 uveliko je pokrenula zemlja korisnica, a povezana je s velikim brojem aktera (sva državna ministarstva i državne institucije). Doveo je do visoke razine „vlasništva“ i održivosti u cijeloj vladi.

Glavno strateško razmišljanje bilo je da se promovira izgradnja kapaciteta, da se riješi glavni preduvjet za provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i, istodobno, glavni nedostatak u Bosni i Hercegovini koja još uvijek ima mladu državnu administraciju. S obzirom na ograničena financijska sredstva IPA 2007, veliki investicijski projekti nisu prioritzirani jer ne mogu imati potrebni razvojni utjecaj. Pripremne aktivnosti su, međutim, predviđene, naročito u području infrastrukture i ekonomske i socijalne kohezije.

Prioritetne su osi opisane u četiri ključna područja: Os 1. Politički zahtjevi, Os 2. Socio-ekonomski zahtjevi, Os 3. Europski standardi, i Os 5. Dijalog s civilnim društvom. (Nota: Programi zajednice (prioritetna os 4 u okviru IPA), obuhvaćena je CARDS 2006 i nije predviđena nikakva alokacija u okviru ovoga programa).

2.2 OPIS PROJEKATA

Popis s naslovima i proračunom 46 projekata u okviru IPA AP 2007 nalazi se u privitku.

Os 1 – Rješavanje političkih zahtjeva

1) UNAPREĐENJE SOCIJALNE UKLJUČENOSTI I POVRATKA

Povratak

Više od milijun izbjeglica i raseljenih osoba vratilo je posjed nad svojim prijeratnim domovima u Bosni i Hercegovini. Međutim, stvarno zauzimanje, naročito u pogledu „povratka manjina“, znatno je manje. Broj izbjeglica značajno se smanjuje, ali, prema procjeni, ima pola milijuna ljudi koji još razmatraju povratak, a još uvijek postoji značajan broj registriranih izbjeglica i raseljenih osoba unutar Bosne i Hercegovine. Glavni programi povratka, kao što je projekt SUTRA koji financiraju Europska komisija i Nizozemska i provodi UNDP, značajno su doprinijeli ovom postignuću. Fond za povratak utemeljen 2005. godine također je doprinio obnovi stambenih jedinica u 30 općina. Međutim, uvjeti potrebni za održiv povratak, uključujući pristup pomoći u obnovi, zapošljavanju, zdravstvenoj njezi, mirovinama, komunalnim uslugama i obrazovanju, još uvijek treba biti poboljšana.

Općina Srebrenica predstavlja brojne specifične probleme u tom smislu, povezane naročito s masakrom 8.000 njezinih građana Bošnjaka 1995. godine. Pitanje Srebrenice još je uvijek naročito osjetljivo u Bosni i Hercegovini. U toj je mjeri predloženo da se podupre projekt usmjeren na identifikaciju brojnih žrtava ovoga masakra, time utvrđujući istinu i doprinoseći u određenoj mjeri razrješenju sukoba.

Operacije deminiranja nastavljaju se u Bosni i Hercegovini i ključni su čimbenik u povratku izbjeglica. Procjenjuje se da ima još 67.000 mina i oko 650.000 neeksplozivnih ubojnih sredstava koja utječu na 10.000 lokaliteta. Usvojen je novi Plan deminiranja za 2009. godinu. Provedba će iziskivati stalnu uključenost međunarodne zajednice.

Kako bi se riješila ova pitanja, provest će se sljedeće akcije:

- Uklanjanje mina i tehnički nadzor radi smanjenja rizika od protupješadijskih mina i jačanja lokalnih i regionalnih utjecaja djelotvornog uklanjanja mina na oko 1,5 milijuna m².
- Obnova kuća i povezanih tehničkih infrastrukturnih objekata za potporu održivom povratku u općinu Kotor Varoš. Projekt će se provoditi putem granta nakon poziva za dostavljanje prijedloga projekta. Kriterije za odabir i popis krajnjih korisnika odobrit će Komisija.
- Pomoć Odjelu forenzičkih znanosti Međunarodne komisije za nestale osobe radi identifikacije žrtava srebreničkog masakra 1995. godine kroz testiranje DNA.

Socijalna uključenost

Sustavi socijalne sigurnosti imaju ograničena sredstva i fragmentirani su. Ovo ima negativan utjecaj na mnoge kategorije socijalno ranjivih i invalidnih osoba, s obzirom na ograničena dostupna sredstva. Ipak, jedna trećina ukupnog proračuna dodjeljuje se razvojačenim braniteljima, što još dodatno ograničava ostale ranjive kategorije. Primjerice, oko 50% invalidnih osoba nema zdravstvenu zaštitu, a ogromna je većina nezaposlena. Mnoge izbjeglice nastavljaju živjeti u veoma teškim okolnostima i u mnogim dijelovima zemlje još uvijek ne koriste osnovne mirovinske i zdravstvene odredbe usprkos zakonskim propisima na državnoj razini o tome. Učinkovite politike za potporu socijalno ranjivim osobama treba izraditi.

Konvencija o pravima djeteta ugrađena je u pravni sustav Bosne i Hercegovine. A mjerodavna su tijela posvećena pravima i dobrobiti djece. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice izradilo je nacrt Akcijskoga plana za zaštitu djece za razdoblje 2002 – 2010. pod okriljem UNICEF-a, ali zdravstvena i socijalna zaštita djece nije osigurana, a invalidnoj djeci nedostaje dostatna zdravstvena njega i mogućnosti za obrazovanje. IPA 2007 predviđa veliki projekt s UNICEF-om uz sufinanciranje od strane EU, DFID i Norveške usmjeren na provedbu akcijskoga plana.

Projekt usmjeren na rješavanje ovih pitanja je:

- Jačanje sustava socijalne skrbi i uključenosti za djecu u Bosni i Hercegovini, uspostavljanjem vladine strukture koja će definirati i provesti Sustav socijalne skrbi i uključenosti za djecu u okviru šireg konteksta procesa socio-ekonomske

reformne i razvika u Bosni i Hercegovini. Projekt će sufinancirati Norveška i DfID (UK) a provesti UNICEF putem sporazuma o izravnom grantu.

2) VLADAVINA ZAKONA

Reforma pravosuđa i policije

Usprkos nedavnom napretku i konsolidaciji, pravosudni sustav u Bosni i Hercegovini još uvijek se suočava s preprekama svom učinkovitom radu, kao što su četiri paralelne i odvojene jurisdikcije na razini države, Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Brčkog, različiti zakonski sustavi, 14 ministarstava pravde, četiri različita pravosudna ispita za pravnike itd. Snažni su naponi načinjeni da se smanji broj neriješenih predmeta, ali on ostaje ogroman (više od 1,9 milijuna krajem 2006. godine). Građani se žale na kršenje njihovih prava na učinkovitu zakonsku zaštitu, na slobodan pristup sudu i duge postupke, a sudije su često preopterećene predmetima. Alternativne izvansudske mjere rješavanja kao što su medijacija i arbitraža mogu se također uvesti u pravosudni sustav.

Na državnoj razini, glavna tijela koja se bave pravosuđem su:

- Državno Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine s ograničenim mjerodavnostima i brojem osoblja,
- Državni Sud s međunarodnim „Registrarom“
- i Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće (VSTV) koje značajno vodi reformu pravosuđa ali ima samo ograničene resurse. VSTS, kao neovisno i autonomno tijelo, nastavlja igrati važnu ulogu u poboljšanju stanja u pravosuđu. Ima jasan zakonski mandat da osigura održavanje neovisnog, nepristranog i profesionalnog pravosuđa.

Razvitak u pravosuđu ometa nepostojanje koordinirane strategije za ovaj sektor: postoji široki konsenzus da je treba razviti pod okriljem Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

Iako je Direkcija za reformu policije uspješno izvršila svoju zadaću da sačini izvješće i akcijski plan za reformu policije, do sada nije bilo političkog konsenzusa da se nastavi s njegovom provedbom. Stoga nije moguće u ovoj fazi predvidjeti i kreirati projekte potpore za ovaj proces. Tehnički savjeti i osiguravanje specijalizirane opreme (telekomunikacijska, forenzička itd.) nastavljaju se s financiranjem iz CARDS 2006, jer postoji konsenzus među policijskim snagama da se ojača obuka, koordinacija i profesionalne vještine. Jedno takvo identificirano područje je borba protiv pranja novca i suradnja između policijskih tijela i tužitelja.

Programi u polju pravosuđa i policije uključivat će:

- Potporu strateškom planiranju, koordinaciji pomoći i kapacitetima za europske integracije u državnom i entitetskim ministarstvima pravde Bosne i Hercegovine, da se pomogne razvitak konkretnog plana rada za uspostavu i funkcioniranje

učinkovitih jedinica odgovornih za ove zadaće, kao i priprema planova za višegodišnju pomoć pravosuđu u svim sektorima.

- Povećavanje učinkovitosti pravosuđa kroz uspostavu sustava za upravljanje predmetima (CMS) za sudove i tužiteljstva u 24 suda; izrada nove verzije CMS-a za tužiteljstva, te obuka ICT osoblja u sudovima i VSTV-u. Sredstva će biti dodijeljena kroz sporazum o izravnome grantu s VSTV-om.
- Učinkovito upravljanje zatvorima: pripremiti neophodne preduvjete za uspostavu konzistentnog i ekonomičnog sustava upravljanja zatvorima u cijeloj zemlji i kapacitete za razvitak politike upravljanja; uvesti alternativne sankcije i shemu za nadzor prekršitelja kao i pripremiti novi regulatorni režim za prekršitelje s mentalnim hendikepom.
- Zajednička obuka SIPA-e, Jedinice za financijsko obavješćivanje i Jedinice za kriminalističko istraživanje, tužitelja, financijskih regulatornih agencija i institucija, za jačanje kapaciteta jedinica za financijsko obavješćivanje i kriminalističko istraživanje u istraživanju i analiziranju sumnjivih transakcija, te poboljšanje suradnje s tužiteljima i financijskim regulatornim agencijama u borbi protiv pranja novca i financiranja terorizma.

3) REFORMA JAVNE UPRAVE I USTAVNA REFORMA

Bosna i Hercegovina ima neučinkovite administrativne strukture. „Državna strategija za reformu javne uprave“ usvojena je u ljeto 2006. godine, ali još nije provedena, iako je ključni prioritet Europskog partnerstva. Zajedničku provedbenu strukturu („PAR-platforma“) usvojile su u svibnju 2007. godine vlade RS-a, FBiH i Brčko Distrikta i treba je potvrditi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine. Memorandum o razumijevanju o multidonatorskom Fondu za javnu upravu za provedbu strategije također je odobren kao rezultat tekućih projekata CARDS potpore. Ured za koordinaciju reforme javne uprave (PARCO) i dalje je ipak slab i treba dodatnu pomoć, sa samo 6 popunjenih od 17 radnih mjesta, i ograničenom proračunskom potporom.

Policijska koordinacija u svezi s europskim integracijama mnogo je naprednija. Direkcija za europske integracije (DEI) uspjela se organizirati kao referentna točka za pitanja europskih integracija (strategija europskih integracija, potpora pregovorima o SPP, prevođenje pravne stečevine (aquis) Europske unije, zakonska aproksimacija, programiranje financijske pomoći). Potporu sada treba dovesti na narednu razinu, gdje DEI pruža znanja o europskim integracijama i kapacitete u svim sektorima EU aquisa, naročito onima povezanim s provedbom sporazuma SPP, kad bude potpisan i na snazi.

Prema ovim podacima, javlja se konsenzus da sadašnje strukture Bosne i Hercegovine nisu prikladne za pripremanje za europske integracije, i da je potrebna bolja i jasnija raspodjela mjerodavnosti za preuzimanje i provedbu brojnih obveza koje sporazum SPP podrazumijeva. Konačni je cilj uspostaviti učinkovite strukture koje mogu osigurati političku stabilnost, gospodarski i socijalni razvitak, i pripremiti se za članstvo u Europskoj uniji. Zajedničku platformu pripremio je Posebni predstavnik Europske unije i predložio je političkim strankama kako bi nastavile pregovore za ustavnu reformu.

Platforma, jednom kad se odobri, namijenjena je da osigura puno „vlasništvo“ lokalnih aktera nad procesom, uz snažnu potporu međunarodne zajednice (EUSR, EC, predsjedništvo EU i SAD).

Zakon o ombudsmenu usvojen je u ožujku 2006. godine i predviđa spajanje institucija entitetskih ombudsmena s državnim ombudsmenom sukladno međunarodnim konvencijama. Stvarno spajanje bilo je očekivano počevši od siječnja 2007. godine, ali je došlo do određenog kašnjenja. U međuvremenu, postojeći uredi ombudsmena redovito se sastaju i uspostavili su dobru suradnju. Osnovni komunikacijski objekti trebaju započeti rad novoga ombudsmena Bosne i Hercegovine i njegova dva terenska ureda.

Jedno važno ograničenje za izgradnju kapaciteta u javnoj upravi je još uvijek nedostatak osoblja s obzirom na ograničene proračunske resurse. Vještine neophodne za zadaće koje zahtijevaju europske integracije i reforme u prioritetnim sektorima također nedostaju. Još treba uraditi posao prema profesionalnoj državnoj službi sa sustavom karijera utemeljenim na iskustvima i zaslugama. Privlačenje i zadržavanje mladog i kvalificiranog osoblja i odgovarajuće usavršenih viših rukovoditelja ostaje izazov. Sustav upravljanja ljudskim resursima u javnoj upravi u cjelini je slabo razvijen. Agencija za državnu službu, međutim, stječe iskustvo i učinkovitost i koordinira s entitetskim agencijama za državnu službu kao dio projekta obuke koji financira EZ. Usklađivanje tri zakona o državnoj službi također je jedna važna zadaća u budućnosti.

Jedan važan aspekt Strategije PAR je razvitak sustava Javne interne financijske kontrole (PIFC) sukladno međunarodnim standardima kontrole i revizije (a.o. INTOSAI smjernice za internu kontrolu u javnom sektoru) i najboljoj praksi Europske unije. Bosna i Hercegovina treba razviti i uvesti moderna načela upravljačke odgovornosti i funkcionalno neovisnu internu reviziju, s fokusom na ocjenjivanje sustava interne kontrole. Država i entiteti imenovali su koordinate interne revizije, i oni rade na izradi koordiniranih zakona o internoj reviziji, ali sustav financijskog upravljanja i kontrole treba dalje razvijati i usklađivati.

Radi rješavanja ovih pitanja, predviđeni su sljedeći projekti:

- Izgradnja kapaciteta za proces ustavne reforme: potpora će biti pružena svim sudionicima u procesu ustavne reforme, uključujući javna tijela vlasti, političke stranke, civilno društvo, građane i medije;
- Daljnja potpora PARCO-u, da se izgradi njegov kapacitet za koordinaciju i upravljanje provedbom PAR strategije;
- Potpora Vladi Bosne i Hercegovine za proces europskih integracija i koordinaciju pomoći Europske unije s ciljem daljnjeg jačanja kapaciteta Direkcije za europske integracije (DEI), radi koordinacije procesa europskih integracija i transfera znanja o *acquisu* Europske unije na sva resorna ministarstva i institucije koje imaju odgovornost za provedbu Privremenog sporazuma i SPP-a, provedbu strategije prevođenja zakonskih propisa radi jačanja funkcija NIPAC-a i SPO-a u cijeloj vladi;

- Jačanje sustava upravljanja ljudskim resursima (HRM) u području obuke u državnoj službi kroz twinning, za razvitak zajedničkih načela i strukturiranog sustava obuke koji podržava sustavnu, kvalitetnu obuku koja se provodi u institucijama Bosne i Hercegovine;
- Potpora Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, za izgradnju kapaciteta novonastale institucije da vrši svoj mandat, uspostavom ICT mreže za sve urede ombudsmena;
- Razvitak i provedba PIFC strategije u cijeloj zemlji, za jačanje okruženja financijske kontrole unutar kojeg radi javna uprava. Projekt će imati za cilj uspostavu harmonizirane zakonske regulative, središnje harmonizacijske jedinice za internu reviziju i financijsko upravljanje i kontrolu na svim relevantnim razinama vlade (državna i entitetske), kao i mehanizam za koordinaciju.

Os 2 – Rješavanje socio-ekonomskih zahtjeva

1) ZAPOŠLJAVANJE I GOSPODARSKI RAZVITAK

Predviđa se da će se gospodarstvo Bosne i Hercegovine nastaviti širiti postojanim tempom od 6% u 2007. godini, nešto više nego u 2005. (+5,8%) i 2006. (+5,9%). Međutim, zbog niske razine diversifikacije u gospodarstvu, rast je fragilan i izložen promjenama cijena na svjetskom tržištu. Potrebna su dodatna ulaganja u poduzeća kako bi se ostvario održivi rast.

Trenutačni deficit računa smanjio se sa 22,5% BDP-a u 2005. na 15% BDP-a u 2006. godini, ali ovo je uglavnom zbog prijenosa uvoza iz 2006. na kraj 2005. godine. Trenutačni debalans računa ostaje glavna briga, čak i ako se očekuje da će izvozi rasti brže nego uvozi. Industrijska proizvodnja i izvozi se također uglavnom temelje na proizvodnji s niskom dodatnom vrijednošću (metalna i rudarstvo).

Mala i srednja poduzeća (SME) naročito su izložena rizicima u nedostatku poticajnog poslovnog okruženja. Zakonski i institucionalni okvir za SME je iscjepkan, i ima malo kapaciteta za izradu politika i pružanje usluga poduzećima na državnoj i entitetskoj razini. Strategije Bosne i Hercegovine o SME i industriji još uvijek čekaju u Vijeću ministara i trebaju biti usvojene. Treba stvoriti provedbeni kapacitet na državnoj razini.

Izvoze treba potaknuti, a određivanje Vanjsko-trgovinske komore kao Agencije za promociju izvoza je pozitivan razvitak. Vijeće za promociju izvoza sada je funkcionalno i utvrđuje niz političkih pitanja koja će se rješavati u prvoj godini rada a FIPA razvija FDI strategiju.

Nezaposlenost ostaje visoka, 31% u 2006. godini, i očekuje se da će ostati iznad 30% u naredne dvije godine. Do sada, gospodarski rast nije mogao stvarati radna mjesta, jer poduzeća trenutačno imaju za cilj poboljšanja produktivnosti. Postoje brojni problemi koji ometaju funkcioniranje tržišta rada, kao što su nejednaki socijalni i benefičijski i porezni sustavi između dva entiteta, i rigidni sustavi određivanja plaća. Potreban je sveobuhvatan plan za poboljšanje mobilnosti i fleksibilnosti tržišta rada. Ključ za takvu politiku je

potreba za koordinacijom između svih sudionika, kao i efektivan dijalog između socijalnih partnera.

Program IPA 2007 doprinijet će socijalnom i ekonomskom razvitku sa sljedećim projektima:

- Izgradnja institucionalnog kapaciteta Bosne i Hercegovine za razvitak politike o promociji izvoza; unaprijediti konkurentnost kompanija, posebice SME-a, na stranim tržištima; i poboljšati politiku o promociji izvoza i zaštiti okoline u Bosni i Hercegovini.
- Potpora regionalnom razvitku ekonomije i SME-a, s ciljem jačanja institucionalnog i pravnog okvira za regionalni razvitak gospodarstva i SME-a, stvaranje okruženja za učenje za poslovni sektor i razvitak kompetencija i kapaciteta u cjeloživotnom poduzetničkom učenju povezivanjem obrazovnog sustava i gospodarstva.
- Poboljšanje aktivnih tržišta rada, razvitkom aktivne politike o tržištu rada, mjera za tržište rada, i kapaciteta za njihovu provedbu.
- Poboljšanje dijaloga između socijalnih partnera, pružanje vodstva i treninga o radnim praksama u polju industrijskih i radnih odnosa.

2) ZDRAVLJE I OBRAZOVANJE

Institucionalni ustroj Bosne i Hercegovine u polju obrazovanja naročito je složen. Poboljšanja u pogledu pravnog okvira su spora, a ključna zakonska regulativa u pogledu predškolskog, stručnog usavršavanja i visokog obrazovanja još je neriješena. Kao rezultat toga, Bosna i Hercegovina ne ispunjava zahtjeve navedene u bolonjskom procesu. Provedba postojeće zakonske regulative je slaba.

Zakon o visokom obrazovanju još čeka u državnom Parlamentu (od lipnja 2007. godine) dok je RS usvojila vlastiti Zakon o visokom obrazovanju 2006. godine, koji je usmjeren na racionalizaciju privatnih ustanova i pripremanje entiteta za zahtjeve bolonjskog procesa, kakve imaju i Sarajevska, Zeničko-dobojska i Tuzlanska županija. Postoji žurna potreba za harmonizacijom, a usvajanje zakona o visokom obrazovanju i zakona o Agenciji za obrazovanje od osobite je važnosti za Bosnu i Hercegovinu kako bi ispunila zahtjeve bolonjskog procesa i Lisabonske konvencije.

U području zdravstva, Ministarstvo civilnih poslova ima koordinirajuću ulogu na državnoj razini. Primarna odgovornost za zdravstvo leži na entitetskim i županijskim ministarstvima, koja su u isto vrijeme osnivači zdravstvenih ustanova uključujući laboratorije.

Postojeće strategije u zdravstvenom sektoru za entitete jasno ukazuju na potrebu za poboljšanjem javnog zdravstva, planiranja i odlučivanja kao element u poboljšanju jednakopravnosti i jednakog pristupa zdravstvenim uslugama, ali i osiguranju dobrog upravljanja unutar zdravstvenog sektora.

Postoji 18 zavoda za javno zdravstvo (entitetskih i županijskih) koji imaju različite kapacitete i mjerodavnosti (prikupljanje podataka, prevencija bolesti, sanitarna kontrola, itd.). Linije izvješćivanja prema mjerodavnim ministarstvima i prikupljanje podataka o zdravstvenim pitanjima, međutim, slabo su definirani. Postoji definitivno potreba za koordinacijom metoda i prakse zavoda za javno zdravstvo, kako bi im se pomoglo da pruže bolje zdravstvene usluge i potporu osiguravanju podataka i kreiranje zdravstvenih politika.

Pored toga, nedavni događaji i izbijanje lako prenosivih bolesti kao što su SARS i ptičja gripa privukli su pozornost WHO-a i zdravstvenih tijela na spremnost zemalja za rano otkrivanje i nadzor nad takvim bolestima. Zdravstveni sustav u Bosni i Hercegovini nije propisno pripremljen za ove situacije: laboratoriji koji se bave mikrobiološkim materijalom imaju dobre stručnjake, ali nedostaje oprema.

Projekti predloženi za pomoć Bosni i Hercegovini u rješavanju ovih pitanja uključuju:

- Jačanje visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini (faza 3): uspostaviti i ojačati institucije na državnoj razini koje efektivno koordiniraju i upravljaju reformom visokog obrazovanja, harmonizirati sustav visokog obrazovanja razvijanjem i primjenom zajedničkih standarda i procedura za osiguranje kvalitete i kvalifikacija širom zemlje.
- Potpora reformi visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, da se omogući priznavanje diploma sukladno Lisabonskoj konvenciji, uspostava ENIC/NARIC centra za priznavanje diploma, potpora institucionalnom razvitku sveučilišta za jačanje ekonomičnosti i efektivnosti upravljanja.
- Nabava opreme za srednje stručne škole (VET), da se osigura alat za uspješnu provedbu reformiranih nastavnih planova i programa i razvijaju relevantne vještine učenika u 5 obitelji zanimanja.
- Jačanje zavoda za javno zdravstvo, harmonizacija funkcija javnoga zdravstva s praksama Europske unije, povećanje kapaciteta u svezi s prevencijom bolesti i unapređenjem zdravlja uključujući kapacitet za punu provedbu WHO Međunarodnih zdravstvenih propisa (IHR) i Okvirne konvencije o kontroli duhana (FCTC), te uspostava zdravstvenog informacijskog sustava za potrebe političkog planiranja i odlučivanja.
- Jačanje kapaciteta zdravstvenog sustava da odgovori na moguću prijetnju od lako prenosivih zaraznih bolesti uvođenjem kabineta za biosigurnost i osiguravanje relevantne opreme za laboratorije koji se bave mikrobiološkim materijalima potencijalno opasnim za njihovo osoblje i opću populaciju.

Intervencije u polju obrazovanja i usavršavanja bit će u tijesnoj koordinaciji s aktivnostima koje se financiraju u sklopu programa Tempus koji podržava reformu visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini kroz projekte sveučilišne suradnje.

Os 3 – Europski standardi

1) POTPORA USPOSTAVI REGULATORNIH SUSTAVA

Financijski sektor

Brza konsolidacija bankarskog sektora nastavlja se dok na strane banke otpada 65% ukupne bankarske imovine. Međutim, nije načinjen nikakav napredak u uspostavi jedinstvene agencije za bankarstvo na državnoj razini i odvojena zakonska regulativa i nadzor još prevladavaju u oba entiteta. Četrdeset i šest mikrokreditnih organizacija (MKO) sad su pod nadzorom i licencirane od strane entitetskih agencija za bankarstvo, a banke i MKO nailaze na slične probleme u pogledu licenciranja i nadzora jer rade u cijeloj zemlji.

Postoje 24 osiguravajuće kuće koje djeluju u Bosni i Hercegovini, od kojih je većina u lokalnom vlasništvu (kompanije u većinski stranom vlasništvu kontroliraju oko 47% tržišta osiguranja). Na sektor osiguranja otpada oko 3,4% BDP-a. Državna agencija za osiguranje počela je s radom u kolovozu 2006. godine s još uvijek smanjenim brojem osoblja: njezina je uloga ograničena i uključuje harmonizaciju entitetske zakonske regulative, međunarodno izvješćivanje i koordinaciju i arbitražu između entitetskih agencija za nadzor. Licenciranje i nadzor ostaju, što se tiče bankarstva, u mjerodavnosti entitetskih agencija.

Unapređenje kapaciteta za regulatornu i nadzornu provedbu u sektoru osiguranja potrebno je u područjima kao što su podzakonska regulativa, financijska izvješća, omjeri solventnosti itd. Poboljšanje kapaciteta za provedbu nadzora potreban je i u bankarskom sektoru.

Projekti predviđeni za jačanje financijskog sektora uključuju:

- Izgradnju kapaciteta za Centralnu banku Bosne i Hercegovine, za jačanje učinkovitosti upravljanja ljudskim resursima u Banci, uključujući procjenu potreba za obukom i izradu višegodišnje strategije za obuku.
- Izgradnja kapaciteta Agencije za osiguranje Bosne i Hercegovine i agencija za osiguranje Federacije i Republike Srpske, za unapređenje institucionalnog ustroja i razvitak kapaciteta osoblja za izvođenje njihovih zadaća; razvitak smjernica i procedura za izvozne kredite i smjernica za arbitražne postupke u slučaju prekoentitetske parnice u industriji osiguranja.

Vize, migracije i azil

Još ne postoji državna strategija o migraciji za naredne godine i institucije sektora imaju akutan nedostatak osoblja za provedbu sektora. Uključene su mnoge institucije: Sektor za migracije pri Ministarstvu sigurnosti, Služba za strance utemeljena 2006. godine pod mjerodavnošću Ministarstva sigurnosti, te Centar za prijem neregularnih migranata (koji se trenutačno organizira). Sve one prolaze kroz proces organizacije ili reorganizacije.

Pravni sustav priprema Ministarstvo sigurnosti: Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu, podzakonski akti novih službi, pravilnici itd. U pripremi je sustav informacija o migracijama, integrirana elektronska baza podataka o svim informacijama vezanim uz strance koje će se dijeliti između svih migracijskih agencija Bosne i Hercegovine.

Razvitak postaje žuran, u svjetlu sve većeg broja presretanja ilegalnih prelazaka granice i korištenja krivotvorenih isprava (udvostručen između 2005. i 2006. godine).

Za potporu sektoru za migracije IPA će osigurati:

- Pomoć Ministarstvu sigurnosti, Ministarstvu vanjskih poslova, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice i drugim mjerodavnim tijelima u efektivnom upravljanju migracijama, radi unapređenja zakonskog i institucionalnog okvira u upravljanju migracijama i borbi protiv nedozvoljene trgovine ljudima, te ilegalnim migracijama sukladno standardima Europske unije, i stvaranju učinkovitog sustava koordinacije i komunikacije među svim sudionicima.

Kvalitetna infrastruktura

Razvitak kvalitetne infrastrukture najbitniji je za pomoć poduzećima u Bosni i Hercegovini da razviju izvozno tržište i potporu ekonomskom razvitku.

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine utemeljen je i radi na standardima sukladno modelu Europske unije o dragovoljnoj standardizaciji CEN, CENELEC i ETSI. Do danas, usvojeno je 7.328 europskih standarda (EN) kao bosanskohercegovački standardi (BAS), od koji velika većina metodom deklaracije. Od ukupnog broja usvojenih EN-a, 1.122 su oni koji daju pretpostavku usuglašenosti s osnovnim zahtjevima tehničkih propisa. Manjak kapaciteta ljudskih resursa na Institutu za standardizaciju podriva njegov kapacitet da efektivno izvršava svoje zadaće.

Bosanskohercegovački institut za akreditaciju (BATA) djeluje sukladno zahtjevima standarda EN 45000 i ISO/IEC 17000 serija, kao i preporukama i smjernicama Europske suradnje u području akreditacije (EA), Međunarodnog akreditacijskog foruma (IAF) i Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija ILA(C). BATA je odobrio 28 akreditacija: 11 ispitnih laboratorija, 5 kalibracijskih laboratorija, 2 certifikacijska tijela i 10 inspeksijskih tijela, ali još uvijek treba uspostaviti uvjete za buduće međunarodno priznavanje ispitivanja, kalibracijskih rezultata i certifikacije, i pripremiti se za potpisivanje multilateralnog sporazuma s Europskom suradnjom u području akreditacije.

Zakonska regulativa o mjeriteljstvu još nije usklađena sa standardima Europske unije, koji zahtijevaju odvajanje između zakonskog, znanstvenog i industrijskog mjeriteljstva, kao i harmonizaciju zakonske regulative između države i entiteta. Bosna i Hercegovina treba razviti distribuirani sustav mjeriteljstva prema modelima u Europskoj uniji, i razviti zahtjeve za međunarodno priznate usluge mjeriteljstva u Bosni i Hercegovini. Uz to, pripremanje Instituta za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine za njegovo buduće punopravno članstvo u EUROMET, EUROCHEM, WELMEC, OIML i Konvenciji o mjeriteljstvu treba započeti.

Bosna i Hercegovina je uspostavila Agenciju za nadzor nad tržištem koja će, zajedno s inspektoratima entitetskih i carinskih institucija, formirati sustav tržišnog nadzora. Potreban je daljnji razvitak kapaciteta sustava tržišnog nadzora utemeljen na propisnoj zakonskoj regulativi o proizvodima, kako bi se jamčila sigurnost i usuglašenost tehničkih proizvoda s dobrom praksom Europske unije.

Uprkos Odluci Vijeća ministara o „Planu aktivnosti za realiziranje programa preuzimanja tehničkih propisa“ koja definira podjelu mjerodavnosti između državnih institucija odgovornih za preuzimanje i provedbu tehničkih propisa, većina područja tehničkih propisa praktično se ne regulira i ne provodi. U nedostatku mjerodavnih državnih tijela, propisi na entitetskoj razini često se temelje na različitim odredbama time stvarajući prepreke za funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

Sljedeći projekti predloženi su za pomoć Bosni i Hercegovini u prevazilaženju ovih poteškoća:

- Jačanje akreditacijskog sustava, uspostava uvjeta za buduće međunarodno priznavanje ispitivanja, kalibracijskih rezultata i certifikacija i pripremanje Akreditacijskog instituta BiH za potpisivanje multilateralnog sporazuma s Europskom suradnjom u području akreditacije (EA).
- Jačanje sustava mjeriteljstva BiH, razvitak distribuiranog sustava mjeriteljstva, početak pripremanja Instituta za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine za njegovo buduće punopravno članstvo u EUROMET, EUROCHEM, WELMEC, OIML i Konvenciji o mjeriteljstvu, te unapređenje zakonodavnog okvira i državne infrastrukture za mjeriteljstvo kako bi se ispunili zahtjevi za harmonizaciju zakonske regulative s Europskom unijom i laboratorijima Europske unije s najboljom praksom.
- Sigurnosna infrastruktura, za razvitak kapaciteta za izradu zakona i provedbu tehničkih propisa u resornim ministarstvima, za uspostavu sustava za ocjenjivanje usuglašenosti, i za daljnji razvitak kapaciteta sustava tržišnog nadzora u Bosni i Hercegovini.

Energija i telekomunikacije

Razvitak učinkovitih mrežnih industrija bitan je za ekonomski razvitak u Bosni i Hercegovini. Bosna i Hercegovina je potpisnica Ugovora o energetske zajednici. Prema Ugovoru, Bosna i Hercegovina obvezala se da će provesti različite aktivnosti koje vode do liberalizacije energetske tržišta (gas i struja). Napredak je načinjen u polju struje, ali mapa puta vezana uz gas još se treba izraditi. Mnoge potrebne ključne akcije nisu ispunjene do roka u srpnju 2007. godine i Bosna i Hercegovina treba pojačati napore kako bi postala aktivna članica energetske zajednice i tijela Europske unije za energiju kao što su ETSO, SEETSO i UCTE.

Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine (RAK) zadužena je za provedbu zakonske regulative i praćenje tržišne situacije u polju informacijskog društva, medija i audio-vizualne politike. Ona je aktivna u pripremanju za efektivno natjecanje prilikom uvođenja u tržište telekomunikacija. S više resursa, RAK će biti u boljoj poziciji da igra neophodnu aktivnu ulogu u promociji konkurencije u sektoru.

Projekti koji će poduprijeti regulaciju i liberalizaciju mrežnih industrija uključuju:

- Pomoć u ispunjavanju zahtjeva Ugovora o energetske zajednici i drugih međunarodnih obveza; javna edukacijska kampanja u svezi s Ugovorom o energetske zajednici, energetske učinkovitosti, obnovljivim izvorima energije i

reformi u sektoru energije i gasa. Projekt će također poduprijeti formiranje novih kompanija za proizvodnju i distribuciju u energetsom sektoru i novih kompanija za distribuciju i prijenos u sektoru gasa.

- Izgradnja kapaciteta za Regulatornu agenciju za komunikacije kako bi joj se omogućilo da vrši svoj mandat i ispunji standarde Europske unije u svezi s telekomunikacijama; harmonizacija telekomunikacijskog pravnog okvira u Bosni i Hercegovini s *acquisom* Europske unije; te jačanje konkurentnosti i liberalizacija tržišta telekomunikacija, naročito kroz uspostavu funkcionalnog sustava prijenosa brojeva.

Statistika i informacijski sustavi

Razvitak izrade politika uveliko ovisi o pouzdanim informacijama i informacijskim sustavima. Bosna i Hercegovina još nadograđuje svoje statističke kapacitete i nema pouzdanog zemljišnog registracijskog sustava u cijeloj zemlji ili sigurnog sustava koji bi upravljao podacima građana.

Osjetljivim bazama podataka (identifikacijski dokumenti, registracijske tablice vozila, itd.) upravlja Direkcija za implementaciju Sustava za zaštitu osobnih podataka građana (CIPS). Još uvijek je potrebna zakonska regulativa za transformaciju CIPS-a u agenciju za informacijsko društvo na državnoj razini zaduženu za provedbu Strategije za informacijsko društvo. Uspostava agencije za informacijsko društvo je zahtjev Državnog akcijskog plana o organiziranom kriminalu ove zemlje. U očekivanju zakonske regulative i reorganizacije, CIPS poduzima neophodne korake da osigura podatke i upravlja pristupom podacima.

U polju statistike, Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS) ima koordinirajuću i vodeću ulogu. Zemlja proizvodi ograničeni broj ekonomskih podataka, nema sveobuhvatnu bilancu statističkih podataka o plaćanju ili državnih podataka o računima. Nedostatak kvalitetnih ekonomskih statističkih podataka, naročito u pogledu finansijskih podataka, državnih računa i vanjskih bilanci, ozbiljno je ograničenje u raspravi o ekonomskoj politici, i s vlastima i s međunarodnom zajednicom. BHAS je zadužena da pripremi plan aktivnosti za pripremu popisa stanovništva. Iako nema jasne odluke, sve indikacije pokazuju da će se popis stanovništva u Bosni i Hercegovini desiti 2011. godine, u isto vrijeme kad i u drugim zemljama u regiji. Nekoliko donatora u Bosni i Hercegovini, među kojima Europska komisija i UNDP, ukazali su na svoju spremnost da podrže BHAS u aktivnostima pripremanja popisa stanovništva.

Sustav zemljišne administracije u Bosni i Hercegovini bio je pod negativnim utjecajem nereda u posljednjih 15 godina. Nakon rata, obrazac uporabe zemljišta značajno se promijenio: uništena infrastruktura, neiskorišteno zemljište – zbog ostataka mina, neplanirana gradnja, nakon rata itd. Uz to, sustav zemljišnih informacija (zemljišne knjige i katastar) dijelom je uništen zbog rata u ratom pogođenim područjima. Ostatak sustava, koji je sačuvan, nije pravodobno ažuriran kako bi odražavao promjene. Ponovna uspostava i ažuriranje sustava zemljišnih informacija spori su zbog proračunskih ograničenja i restrikcija u preciznosti jer je i geodetska referentna mreža također oštećena ratom.

Neprecizne zemljišne informacije ometaju proces odlučivanja o korištenju zemljišta u institucijama javne uprave na svim razinama (državna, entitetska, županijska i općinska). Kako bi se osigurali konzistentni podaci za sve funkcije (registracija i zemljišni katastar), potrebni su precizno mjerenje i podaci o zemljišnim česticama. Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, kao administrativna institucija odgovorna za koordinaciju svih geodetskih i povezanih aktivnosti na državnoj razini, pokrenula je razvitak Informacijskih službi o prostornom planiranju za Bosnu i Hercegovinu. Projekt poglavito ima za cilj stvaranje uvjeta za bolje funkcioniranje sudova i lokalne zemljišne administracije, ali i razvijanje tržišta nekretninama i poboljšavanje kapaciteta za prostorno planiranje.

Projekti koji će podržati razvitak informacijskih sustava uključuju:

- Provedbu Infrastrukture javnog ključa (PKI) na lokacijama Sustava za zaštitu osobnih podataka građana (CIPS) odgovornim za izdavanje dokumenata, za unapređenje razine sigurnosti informacijskih sustava CIPS-a.
- Priprema za popis stanovništva (faza I): Projekt ima za cilj pomoći BHAS-u u pokretanju pripremnih aktivnosti potrebnih za provedbu popisa stanovništva i kućanstava, uključujući analizu potreba, pripremanje organizacijske strukture, te jačanje kapaciteta bh. statistike, s naglaskom na koordinirajuću ulogu BHAS-a;
- Informacijske službe o prostornom planiranju za Bosnu i Hercegovinu (faza I.), za uspostavljanje mreže stalnih (referentnih) GPS stanica za cijeli teritorij Bosne i Hercegovine, i ponudu usluga globalnog pozicioniranja ciljanim skupinama kao što su: institucije BiH koje se bave zemljišnom registracijom; institucije, agencije i kompanije u BiH koje se bave transportom (željezničkim, cestovnim, zračna kontrola itd.); općinske administracije; poljoprivredna administracija; Agencija za statistiku.

2) PRIPREMANJE ZA PREDSTRUKTURNE FONDOVE IPA

Poljoprivreda, ruralni razvitak i sigurnost hrane

U području poljoprivrede, hrane i ruralnog razvitka, mjerodavnosti počivaju uglavnom na entitetima, ali je Vijeće ministara usvojilo državni zakon o poljoprivredi. Postoji široki konsenzus o odgovornostima koje treba izvršiti na državnoj razini kako bi se pripremili za buduću strategiju ruralnog razvitka u cijeloj zemlji kako bi se riješile razvojne potrebe (više od 60% stanovništva živi u ruralnim područjima). Prikupljanje poljoprivrednih podataka ključno je za bolje razumijevanje pitanja i razvitak programa potpore, metodologije treba razviti, a suradnju između poljoprivrednih i statističkih administracija unaprijediti.

Nedavno je došlo do povećanja razine vladine potpore poljoprivrednom sektoru, naročito u RS. Mjere su potpore različite, sa oko 20% sredstava koja su dodijeljena za ruralni razvitak i određenom pomoći za kapitalna ulaganja i modernizaciju u poljoprivredi. Administrativni kapacitet za projektiranje i mjere provedbe je, međutim, još uvijek slab, i treba biti povezan s trenutačnim i budućim trendovima zajedničke poljoprivredne politike Europske unije, kao i uklapati se u buduće obveze Bosne i Hercegovine u okviru SPP-a.

Agencija za sigurnost hrane u Bosni i Hercegovini počela je s radom sukladno svomu mandatu, mada su njezini ljudski resursi još uvijek slabi. Postoji manjak jasnoće u pogledu preklapajućih mjerodavnosti unutar lanca kontrole sigurnosti hrane. Bosna i Hercegovina odobrila je Zakon o sigurnosti hrane na državnoj razini, koji sada treba prevesti u sekundarnu zakonsku regulativu i provesti.

Potpora u području poljoprivrede i hrane uključuje:

- Stvaranje sustava poljoprivrednih informacija za rješavanje neposrednih potreba Bosne i Hercegovine za točnim, ažuriranim i pouzdanim poljoprivrednim podacima za ruralno gospodarstvo i poljoprivredne sektore na temelju standarda Europske unije i harmonizirane metodologije.
- Pomoć u jačanju administrativnih struktura u BiH odgovornih za poljoprivredni i ruralni razvitak i za provedbu strategije i programa na državnoj razini jačanjem participarnog pristupa od dna ka vrhu od strane lokalnih sudionika u programiranju, praćenju i ocjenjivanju aktivnosti programiranja ruralnog razvitka i provedbi pilot akcija za ruralni razvitak.
- Potpora provedbi i jačanju zakonske regulative o hrani u BiH, da se osigura dodatna usklađenost i provedba zakonske regulative o hrani u BiH s *acquisom* Europske unije, kako bi se povećala sigurnost potrošača i konkurentnost bh. poljoprivrednih proizvoda.

Zaštita okoline

U području zaštite okoline, entiteti su usvojili zakone o vodama, ali postoji potreba za razvitkom velikog broja propisa o provedbi. Uspostava agencija za vodu je prioritet kako bi upravljanje, na razini riječnog sliva, imalo efekta. Nedovoljno pročišćavanje otpadnih voda ostaje ključni problem zaštite okoline: Europska komisija financirala je alate za identifikaciju i prioritizaciju distribucije vode i projekata o upravljanju otpadnim vodama, na temelju objektivnih kriterija. Predviđena je potpora za jedan od projekata najvećeg prioriteta, identificiranog kao alat za unapređenje suradnje između lokalnih zajednica, državnih vlasti i donatorskih agencija. Bosna i Hercegovina također razmatra uvođenje načela prevencije i kontrole zagađenja na temelju *acquisa* Europske unije. Ovo bi uključivalo revidirani sustav za izdavanje, praćenje i provedbu integriranih okolišnih dozvola.

Kako bi pomogao Bosni i Hercegovini u ovome području, program IPA 2007 će uključivati:

- Potporu politici o vodama BiH, za dodatnu potporu razvitku i provedbi entitetskih zakona o vodama, sukladno načelima Okvirne direktive Europske unije o vodama i drugim direktivama Europske unije vezanim uz sektor voda, uključujući potporu praksama sudjelovanja šire javnosti.
- Potporu provedbi Direktive „Integrirana prevencija i kontrola zagađenja“, kako bi se osiguralo da će preuzimanje i provedba zakonske regulative rukovoditi institucije BiH u uspostavi sustava prevencije i kontrole zagađenja i praćenja i

izdavanju efektivnih integriranih dozvola za poslovne subjekte, te razvitku Registra ispuštanja i prijenosa zagađivanja u BiH.

- Izgradnju kanalizacijskih kolektora za upravljanje ispuštanjem gradskih otpadnih voda u Živinicama. Izgradnja četiri kanalizacijska kolektora obuhvatit će stanovništvo od 47.500 stanovnika i pomoći u zaštiti okoline i podzemnih voda u općini.

Transport

U **cestovnom sektoru**, preliminarni dizajni i studije izvodljivosti za autocestu Paneuropski koridor V-c predstavljeni su potencijalnim koncesionarima i međunarodnim finansijskim institucijama. Raspodjela odgovornosti i koordinacija između države i entiteta trebaju se unaprijediti ako Bosna i Hercegovina želi ostvariti napredak u provedbi sustava cesta i autocesta što učinkovito ispunjavaju zahtjeve korisnika i industrije. Napredak se mora načiniti najprije u održavanju cesta, te sigurnosti cesta. Institucionalni kapacitet Ministarstva komunikacija i transporta treba se povećati tako da ono može prioritizirati ulaganja sukladno dobrim ekonomskim načelima, s obzirom na ograničene proračunske resurse i donatorska sredstva.

U području željeznica, Regulatorno tijelo za željeznice u BiH postalo je operativno i također djeluje i kao Državno tijelo za sigurnost. Razdvajanje postojećih entitetskih željezničkih kompanija na funkcije željezničkih poduzeća i upravljanja infrastrukturom je napredovalo, ali još preostaje da se dovrši. Entitetski zakoni o željeznicama nisu usklađeni s *acquisom*. Bosna i Hercegovina završila je rekonstrukciju 60 km željezničke pruge na Osnovnoj regionalnoj prometnoj mreži jugoistočne Europe, i uspostavila preduvjete (dizajn i financiranje) za rekonstrukciju dodatnih 210 km željezničke pruge. Preostaju da se riješe ključni problemi, a između ostalih imenovanje menadžera za infrastrukturu i provedba direktiva Europske unije o sigurnosti.

Potpota će u ovome području uključivati:

- Tehničku pomoć Ministarstvu komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine u pripremi struktura osposobljenih za provedbu projekata u sklopu Instrumenta pretpristupne pomoći, i unapređenju njezinog kapaciteta da primijeni načela upravljanja projektnim ciklusom za odabir i pripremu projekata.
- Tehničku pomoć mjerodavnim tijelima za željeznice u Bosni i Hercegovini i harmonizaciju propisa za održavanje željezničke infrastrukture i voznog parka s direktivama Europske unije, za jačanje interoperabilnosti i sigurnosti željeznica.

Os 5 – Civilno društvo i mediji

Sudjelovanje civilnog društva kao korisnika programa bilateralne pomoći Europske komisije kao i njihova konzultacija u fazama programiranja, srednjoročnog pregleda i završnog pregleda procesa obvezna je prema „Smjernicama o načelima i dobrim praksama za sudjelovanje nevladinih aktera u razvojnom dijalogu i konzultacijama“ Vijeća i Komisije. Komisija je bila uključena u finansijske inicijative nevladinih aktera u Bosni i Hercegovini od 1998. godine u sklopu programa EIDHR i CARDS. Mnogo je

napretka ostvareno tijekom tog vremena u smislu povećanog kapaciteta i koherentnosti civilnoga društva i vladine spremnosti da uzme u obzir sektor u uspostavi svojih prioriteta.

Projekti SUTRA koje financira Europska komisija i provode UNDP i „GAP“ (Projekt upravne odgovornosti) koji financiraju SIDA i USAID rezultirali su time da mnoge lokalne vlasti poduzimaju ozbiljne političke dijaloge s lokalnim organizacijama civilnoga društva i kreću prema uspostavi objektivnih kriterija za njihovo financiranje. Dana 7. svibnja 2007. godine, Vijeće ministara potpisalo je Memorandum o razumijevanju s organizacijama civilnoga društva o konzultaciji i suradnji.

Sada postoji potreba da se krene ka više strateškom pristupu u pomaganju nevladinim akterima da u potpunosti odigraju ulogu koja im je namijenjena u MIPD-u i Zajedničkim smjernicama Vijeća i Komisije. S tim ciljem, predviđeno je poduzimanje aktivnosti koje će omogućiti odvijanje više strukturnog dijaloga i značajno doprinijeti jačanju demokracije i ljudskih prava u Bosni i Hercegovini.

U području medija, Europska komisija bila je glavni donator za Regulatornu komisiju za komunikacije i Javni radio-televizijski servis Bosne i Hercegovine (PBS) niz godina i bila je instrument u uspostavi BHT1 kao jedinog državnog emitera u zemlji 2004. godine. RAK se uspostavila kao regionalni lider u smislu regulacije emitiranja od preuzimanja ove odgovornosti od SFOR-a. Sada je postigla financijsku održivost kroz naplatu pretplate i buduća bi se pomoć stoga trebala koncentrirati na pružanje kvalitetne potpore koja će joj pomoći da ide ukorak s događajima u regulatornom sektoru u Europskoj uniji a naročito da se pripremi za početak digitalne televizije.

Projekti predloženi za pomoć Bosni i Hercegovini u odgovaranju na ove izazove su:

- Izgradnja kapaciteta civilnoga društva za sudjelovanje u političkom dijalogu i pripremi pravni i politički okvir za razvitak civilnog društva kroz partnerstvo s državom.
- Jačanje lokalne demokracije kako bi se potaknulo partnerstvo i trajni dijalog između organizacija civilnoga društva i lokalnih vlasti kako bi se povećalo sudjelovanje lokalnih organizacija civilnoga društva (CSO) i građana u procesima lokalnog razvitka i unaprijedilo pružanje usluga od strane lokalnih vlasti. Projekt će uključivati male komponente granta i provodit će se na temelju izravnoga sporazuma s UNDP-om.
- Potpora Europske unije neovisnosti i ovlašćivanju Regulatorne agencije za komunikacije (RAK) Bosne i Hercegovine, jačanjem sektora RAK-a za emitiranje, pripremanjem državne strategije za uvođenje digitalne terestrijalne (zemaljske) televizije (DTT) u Bosni i Hercegovini i obukom osoblja RAK-a za uspješnu provedbu Europske konvencije o prekograničnoj televiziji i Direktivi Europske unije „Televizija bez granica“.

2.3 PREGLED RANIJE I SADAŠNJE POMOĆI (EU / IFI / BILATERALNA I DRŽAVNA POMOĆ) UKLJUČUJUĆI NAUČENE LEKCIJE I KOORDINACIJU DONATORA

Program/godina	Dodijeljeno* (u mil. eura)	Ugovoreno* (u mil. eura)	Ugovoreno (%)
CARDS 2004 BiH NP	62,10	61,91	99,69%
CARDS 2005 BiH NP	44,00	38,77	88,10%
CARDS 2006 BiH NP	43,80	23,65	53,99%
CARDS 2004 Regional	0,67	0,67	100%
CARDS 2005 Regional	0,49	0,49	100%
CARDS 2006 Regional	0,25	0,25	100%
EIDHR/MAP 2004	4,15	4,12	99,50%
EIDHR/MAP 2005	3,98	3,96	99,42%
EIDHR/MAP 2004	4,95	2,67	58,28%

* 30. svibnja 2007. godine; alokacije OHR-a, Tempusa i Cafaoa nisu uključene.

Fokus na izgradnju efektivnih i učinkovitih državnih institucija. U svim sektorima ostaje snažna potreba za izgradnjom održivih državnih institucija, kao dio šire agende reformi pronalaženja prave ravnoteže između mjerodavnosti na državnoj i entitetskoj razini. Mada je horizontalna koordinacija (na državnoj razini) značajno poboljšana, treba mnogo uraditi u pogledu vertikalne koordinacije (država-entiteti-kantoni). Posljednje ovisi o spremnosti niže razine vlasti da se uključe u reforme potrebne za europske integracije. Ovo je važno ne samo za izgradnju efektivnije Bosne i Hercegovine, već i za jačanje njezinih kapaciteta da pregovara s Europskom unijom i krene naprijed u procesu europskih integracija.

Uključivanje domaćih institucija u programiranje. Izaslanstvo Europske komisije zajedno s Direkcijom za europske integracije zauzelo je pristup unapređenja vlasništva nad programiranjem pomoći od strane vlasti BiH. Mreža viših programskih časnika (SPO) imenovana je u svim državnim ministarstvima i agencijama. Konzultacija sa sudionicima i donatorima prati se na svim razinama. Kao rezultat toga, relevantnost projekta predloženog Bosni i Hercegovini i politika o europskim integracijama značajno se povećala tijekom posljednje dvije godine. Potrebe koje su iskazale vlasti BiH bile su tri puta veće od raspoloživih sredstava IPA, pokazujući visoku razinu inicijative.

Sudjelovanje civilnoga društva. Uključenost civilnoga društva poboljšala se u skorije vrijeme: Direkcija za europske integracije uspostavila je sustavnije kontakte na temelju rezultata studije mapiranja nedržavnih aktera, a Vijeće ministara potpisalo je Memorandum o razumijevanju za suradnju s civilnim društvom. Međutim, s obzirom na nepostojanje krovnih organizacija civilnoga društva i ograničene komunikacijske alate vlade, koordinacija ostaje poglavito jednosmjerna informacija. Od strukturiranih mehanizama očekuje se da prime stvarne potrebe ili inpute civilnoga društva u programima.

Koordinacija donatora. Koordinacija donatora značajno se povećala kroz uspostavu Foruma za koordinaciju donatora (s rotirajućim predsjedništvom), koji se sastoji od Izaslanstva Europske komisije, EBRD, IMF, UNDP/UNRC i Svjetske banke, kao i većih bilateralnih donatora. Izaslanstvo Europske komisije osiguralo je Forumu i državama članicama Europske unije redovite informacije o procesima programiranja IPA MIPD 2007-2009 i IPA 2007. Svi su sudionici dali doprinos studiji mapiranja donatora koja dodatno poboljšava koordinaciju financijske potpore. Izaslanstvo Europske komisije također suraduje s Direkcijom za europske integracije, Direkcijom za gospodarske politike i Ministarstvom financija i trezora radi uspostave odbora za koordinaciju pomoći

(uz potporu DfID i Ambasade Nizozemske). Dok se Svjetska banka fokusirala na strukturalne reforme, Europska komisija glavni je akter u izgradnji institucija na državnoj razini. Bilateralna pomoć poglavito se fokusira na potporu sektorskim politikama na lokalnoj ili općinskoj razini. Tijesna suradnja također se održava s EBRD-om, EIB-om i KfW-om u polju transportne i okolišne infrastrukture, gdje Europska komisija financira studije ili tehničku pomoć koja stvara uvjete za ulaganja od strane IFI-a.

2.4 HORIZONTALNA PITANJA

Sustavno rješavanje horizontalnih pitanja ključna je polazna točka u kreiranju programa. Ovo je važno ako se jednakopravnost spolova, uključenost manjina i okolišna održivost žele propisno integrirati unutar ovoga programa. Lokalni akteri/tijela zadužena za ova pitanja kao i civilno društvo bit će sustavno konzultirani kako bi specifično pomogli institucijama/organizacijama BiH da se izvrši učinkovita integracija sukladno europskim standardima i odgovarajućim praksama. Dio proračuna projekata može se alocirati za ovu svrhu. Svaki sažetak projekta objašnjava kako će se multidisciplinarna pitanja integrirati.

- Jednake mogućnosti i nediskriminacija

Dokazi pokazuju da društva koja vrše diskriminaciju prema spolu (i/ili etničkoj pripadnosti – vidi nastavak) umanjuju njihovu sposobnost da se razviju i smanje siromaštvo. Nasuprot tome, aktivno sudjelovanje svih (bilo u obrazovanju, zapošljavanju ili upravi itd.), čvrsto doprinosi efektivnijem razvitku. U potpunosti vodeći računa o okviru BiH (državna služba, jednakopravnost spolova i zakoni o zabrani diskriminacije), projekti će se temeljiti na konzultativnom procesu s Agencijom za ravnopravnost spolova (pod okriljem Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice). Naročita će se pozornost posvetiti osiguravanju da se riješe potrebe i interesi žena kroz razvitak projekata i da su aktivnosti organizirane tako da potiču/olakšavaju sudjelovanje žena (npr. obuka). Pomoć će također biti pružena institucijama BiH i civilnom društvu kako bi se osiguralo da je jednakopravnost spolova adekvatno integrirana u izradi zakonske regulative, vladinih strategija i politika.

- Potpora manjinama i ranjivim skupinama

Integracija pitanja manjine u projektima bitna je za pružanje pomoći koja može pokrenuti ekonomski rast i smanjiti siromaštvo. Naročita će se pozornost posvetiti osiguravanju da su aktivnosti organizirane tako da potiču/olakšavaju njihovo sudjelovanje, naročito:

- Postizanje jednake zastupljenosti manjina u aktivnostima usavršavanja i obuke;
- Favoriziranje adekvatnog angažiranja i zastupljenosti manjina u državnoj službi i u svim aspektima središnje i lokalne uprave (kako je precizirano na temelju relevantnih propisa), naročito u institucijama koje podržava ovaj program;
- Rješavanje posebnih zahtjeva pitanja manjina u strateškim, taktičkim i operativnim policijskim stvarima.
- Ispunjavanje specifičnih potreba romskih zajednica.
- Zaštita okoline

Projekti će sustavno ispitati prilike za poboljšanje zaštite okoline u Bosni i Hercegovini (i u cijeloj regiji). Naročito, aktivnosti obnove i rehabilitacije programske infrastrukture bit će konzistentni s implikacijama po okoliš.

- Dobro upravljanje

Projekti u svim sektorima doprinijet će jačanju administrativnih i upravnih kapaciteta institucija BiH kao i aktera civilnoga društva i time će unaprijediti dobro upravljanje i poduprijeti Bosnu i Hercegovinu u borbi protiv korupcije.

2.5 UVJETI

Program uključuje sljedeće uvjete:

- Sažeci projekta formalno se odobravaju razmjennom pisma između Komisije i Vlade Bosne i Hercegovine.
- Vlada će osigurati da institucije korisnice dobiju adekvatne financijske, materijalne i ljudske resurse kako bi se financijska pomoć Europske komisije iskoristila na najučinkovitiji i najodrživiji mogući način.
- Institucije korisnice formalno će potvrditi projekt i tenderske dokumente, uključujući opis projekta.
- Vlada će osigurati dostupnost zemljišta, slobodnog od vlasničkih zahtjeva ili sporova, osiguranje svih potrebnih građevinskih dozvola i odobrenja za izgradnju planiranih radova. Vlada će osigurati dugoročnu održivost aktivnosti dodjelom neophodnih resursa, uključujući troškove vođenja i troškove održavanja.
- Institucije korisnice organiziraju, odabiru i imenuju članove (uključujući spolnu i etničku ravnotežu) radnih skupina, upravnih i koordinacijskih odbora, te seminare kako zahtijevaju projektne aktivnosti.
- Sva će se ulaganja vršiti sukladno relevantnoj Zakonskoj regulativi Europske unije o okolišu (vidi točku 4.4).

Dodatni posebni uvjeti projekata opisani su u sažecima projekata. U slučaju da se ovi uvjeti ne ispune, razmotrit će se obustava ili otkazivanje projekta ili specifičnih aktivnosti.

2.6 MJERILA

	N		N+1 (zbirno)		N+2 (zbirno)	
	EU	NF*	EU	NF*	EU	NF*
Broj pokrenutih tendera	0		50		55	

Broj pokrenutih poziva za dostavljanje prijedloga	0		2		2	
Broj potpisanih ugovora o izarvnom grantu	6		7		7	
Stopa ugovaranja (%)	0		75		100	

* U slučaju paralelnog nacionalnog sufinanciranja.

2.7 MAPA PUTA ZA DECENTRALIZACIJU UPRAVLJANJA FONDovima EUROPSKE UNIJE BEZ EX ANTE KONTROLA OD STRANE KOMISIJE

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je Strategiju za provedbu decentraliziranog sustava provedbe u Bosni i Hercegovini. Određeni su neki neophodni koraci i praćeni vremenskim planom za provedbu strategije. Ovu strategiju treba ažurirati s novim IPA zahtjevima o DSP-u, praćeno jasnim i detaljnim planom rada i aktivnosti. Planirano je osnivanje radne skupine za DSP pod predsjedanjem NIPAC/NAO i ona će uključivati predstavnike relevantnih tijela BiH ukljućenih u DPS kako bi se provela Strategija o DSP. Vijeće ministara odlučilo je osnovati Državni fond i Središnju jedinicu za financije i ugovaranja (CFCU) u Ministarstvu financija i trezora. Angažiranje prvog osoblja treba biti završeno do kraja rujna 2007. godine, a tehničku pomoć pruža EK. Ciljni datum za decentraliziranu provedbu još nije određen i najvjerojatnije neće biti prije 2009. godine.

3 PRORAČUN (IZNOSI U EUR)

3.1 INDIKATIVNA TABELA PRORAČUNA

	EU-IPA pomoć				Ukupno sufinanciranje (indikativno)*		Ukupno (IPA plus sufinanciranje)	
	Izgradnja institucija	Investicije	Ukupno u EUR	Ukupno u %	EUR	(%)	EUR	(%)
Os 1 – Politički zahtjevi	12.136.394	750.000	12.886.394	98,8	156.000	1,2	13.042.394	26,09
1.1. Socijalna uključenost i povratak	5.000.000	500.000	5.500.000	97,2	156.000	2,8	5.656.000	
1.2. Vladavina zakona	2.636.394		2.636.394	100			2.636.394	
1.3. Javna uprava	4.500.000	250.000	4.750.000	100			4.750.000	
Os 2 – Socio-ekonomski zahtjevi	10.230.000	1.770.000	12.000.000	99,17	100.000	0,83	12.100.000	24,2
2.1. Zapošljavanje i gospodarski razvitak	7.200.000		7.200.000	100			7.200.000	
2.2. Socijalne politike	3.030.000	1.770.000	4.800.000	97,96	100.000	2,04	4.900.000	
Os 3 – Europski standardi	17.406.000	4.144.000	21.550.000	100			21.550.000	43,11
3.1. Regulatorna tijela	10.006.000	2.344.000	12.350.000	100			12.350.000	
3.2. Priprema za predstrukturalne fondove	7.400.000	1.800.000	9.200.000	100			9.200.000	
Os 5 – Dijalog s civilnim društvom	3.000.000	300.000	3.300.000	100			3.300.000	6,6
5. Civilno društvo i mediji	3.000.000	300.000	3.300.000	100			3.300.000	
UKUPNO	42.772.394	6.964.000	49.736.394	99,49	256.000	0,51	49.992.394	100

* javni i privatni državni i/ili međunarodni doprinosi

3.2 NAČELO SUFINANCIRANJA KOJE SE PRIMJENJUJE NA PROJEKTE KOJI SE FINANCIRAJU U OKVIRU PROGRAMA

Doprinos Europske unije izračunava se u odnosu na ukupne prihvatljive troškove. Stopa doprinosa Europske unije iznosi 99,49% proračuna ovoga programa, sukladno članku 67. stavak 3. Uredbe o provedbi IPA.

Pojedinačne sporazume o grantu kojima se provode projekti opisani u točki 2.2 iznad financirat će Komisija u cijelosti, sukladno članku 253(1)d Pravila o provedbi Financijske uredbe uz iznimku projekata 2, 3 i 19 za koje će korisnici granta doprinijeti sufinanciranjem.

Sufinanciranje će se tražiti u sklopu budućih programa IPA komponente I. za svaki nastavak projekta br. 40 – „Izgradnja sustava kanalizacijske mreže u Živinicama“.

4 SUSTAVI PROVEDBE

4.1 METODA PROVEDBE

Program će provoditi na centraliziranoj osnovi Europska komisija, Izaslanstvo Europske komisije u Bosni i Hercegovini, sukladno članku 53a Uredbe o financiranju¹ i odgovarajućim odredbama Pravila o provedbi².

4.2 OPĆA PRAVILA ZA NABAVU I PROCEDURE ZA DODJELJIVANJE BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Nabava će pratiti odredbe Dijela drugog, Glava IV. Uredbe o financiranju i Dijela drugog, Glava III., Poglavlje 3 njezinih Pravila o provedbi, kao i pravila i procedure za ugovore o uslugama, nabavi i radovima koji se financiraju iz glavnoga proračuna Europskih zajednica u svrhe suradnje s trećim zemljama koje je Komisija usvojila 24. svibnja 2007. (C(2007)2034).

Procedure za dodjelu bespovratnih sredstava pratit će odredbe Dijela prvog, Glava VI. Uredbe o financiranju i Dijela prvog, Glava VI. njezinih Pravila o provedbi.

Komisija će također koristiti proceduralne smjernice i standardne obrasce i modele koji omogućavaju primjenu gore navedenih pravila navedene u „Praktičnom vodiču za ugovorne procedure za vanjske akcije Europske unije“ („Praktični vodič“) koji je objavljen na Internet stranici EuropeAida³ na datum pokretanja procedure nabave ili dodjele bespovratnih sredstava.

Sporazumi o izravnome grantu bit će sklopljeni s UNICEF-om (Socijalna skrb i uključenost djece), Visokim sudbenim i tužiteljskim vijećem (Uspostava sustava upravljanja predmetima), UNDP-om (Jačanje lokalne demokracije), Međunarodnom komisijom za nestale osobe (Projekt identifikacije Srebrenica), i Vijećem Europe (Jačanje

¹ OJ L 248, 16.9.2002, str. 1.

² OJ L 357, 31.12.2002, str. 1.

³ Trenutačna adresa: http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

visokog obrazovanja faza III. i Učinkovito upravljanje zatvorima). Komisija može također zaključiti sporazum o izravnome grantu s državnim tijelom BiH koje će biti osnovano za provedbu pomoćnog projekta za ustavnu reformu. Izravni će grantovi biti propisno obrazloženi u svjetlu članka 168(1)(c) i (f) Pravila o provedbi Uredbe o financiranju u odluci o dodjeli.

4.3 NAČELA PROVEDBE ZA TWINNING PROJEKTE

Twinning projekti bit će uspostavljeni u obliku sporazuma o grantu, čime se uprave odabrane države članice slažu da osiguraju javnom sektoru traženu ekspertizu u odnosu na nadoknadu tako nastalih troškova.

Ugovor može naročito osigurati dugoročnu zamjenu službenika određenog da radi kao savjetnik puno radno vrijeme u upravi zemlje korisnice kao rezidentni savjetnik za twinning.

Sporazum o twinning grantu bit će uspostavljen sukladno relevantnim odredbama Dijela drugog, Glava VI. Uredbe o financiranju i Dijela drugog, Glava VI. njezinih Pravila o provedbi.

Priručnik o twinningu dostupan je na Internet stranici Generalne uprave za proširenje Europske komisije na sljedećoj adresi:

http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/institution_building/twinning_em.htm

4.4 PROCJENA UTJECAJA NA OKOLINU I OČUVANJE PRIRODE

Sve će se investicije vršiti sukladno relevantnoj zakonskoj regulativi Europske unije o zaštiti okoline. Kao posljedica toga, za projekte koji spadaju u okvir dodatka 1 ili dodatka 2 Direktive EIA (Izgradnja sustava kanalizacijske mreže u Živinicama)⁴, za svaki će se projekt izvršiti procjena utjecaja na okolinu⁵, jednaka onoj koju predviđa Direktiva EIA. Za projekte koji bi vjerojatno mogli utjecati na lokacije od značaja za očuvanje prirode, za svaki će se projekt izvršiti odgovarajuća procjena očuvanja okoline⁶, jednaka onoj koju predviđa čl. 6. Direktive o staništima EIA⁷.

5 PRAĆENJE I PROCJENA

5.1 PRAĆENJE

Komisija može poduzeti sve radnje koje smatra neophodnim za praćenje odnosnog programa.

⁴ Direktiva Vijeća 85/337/EEC od 27. lipnja 1985. godine o procjeni efekata određenih javnih i privatnih projekata na okolinu (OJ L 175 5.7.1985., str. 40)

⁵ Cf. Dodatak EIA odgovarajućeg sažetka investicijskog projekta, jednak onom koji predviđa EIA-direktiva

⁶ Cf. Dodatak Očuvanje prirode odgovarajućeg sažetka investicijskog projekta

⁷ Direktiva Vijeća 92/43/EEC od 21. svibnja 1992. godine o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (OJ L206, 22.7.1992.)

5.2 PROCJENA

Programi će biti predmet *ex ante* procjena, kao i privremene i, gdje je relevantno, *ex post* procjena sukladno člancima 57. i 82. Uredbe o provedbi IPA, radi poboljšanja kvalitete, učinkovitosti i dosljednosti pomoći iz sredstava Europske unije i strategije i provedbe programa.

Rezultati *ex ante* i privremene procjene uzet će se u obzir u ciklusu programiranja i provedbe. Komisija također može provoditi strateške procjene.

6 REVIZIJA, FINACIJSKA KONTROLA I MJERE ZA SUZBIJANJE PRIJEVARA

Računi i poslovanje svih strana uključenih u provedbu ovoga programa, kao i ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj program, predmet su, s jedne strane, nadzora i financijske kontrole od strane Komisije (uključujući Europski ured za borbu protiv prijevara), koja može provoditi kontrole po svom nahođenju, bilo sama ili putem vanjskog revizora i, s druge strane, revizija od strane Europskog suda revizora. Ovo uključuje mjere kao što je *ex ante* verifikacija tendera i ugovaranja koje vrši Izaslanstvo u državi korisnici.

Kako bi se osigurala učinkovita zaštita financijskih interesa Europske unije, Komisija (uključujući Europski ured za borbu protiv prijevara) može provoditi kontrole na terenu i inspekcije sukladno procedurama predviđenim Uredbom Vijeća (EC, Euratom) 2185/96⁸.

Gore opisane kontrole i revizije primjenjive su na sve ugovarače, podugovarače i korisnike bespovratnih sredstava koji primaju novčanu pomoć Europske unije.

7 NEZNATNA PRERASPODJELA SREDSTAVA

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje (AOD), ili nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), sukladno delegiranju ovlasti koje mu povjeri AOD, sukladno načelima propisnog financijskog upravljanja, može izvršiti neznatne preraspodjele sredstava bez potrebe za mijenjanjem odluke o financiranju. U ovome kontekstu, kumulativne preraspodjele koje ne prelaze 20% ukupnog iznosa alociranog za program, ovisno o limitu od 4 milijuna EUR, neće se smatrati znatnim, pod uvjetom da one ne utječu na prirodu i ciljeve programa. Odbor IPA bit će obaviješten o gornjoj preraspodjeli sredstava.

8 OGRANIČENA PRILAGODAVANJA U PROVEDBI PROGRAMA

Ograničene promjene u provedbi ovoga programa koje utječu na elemente navedene u članku 90. Pravila o provedbi za Uredbu o financiranju, koja su indikativne prirode⁹, može izvršiti ovlaštenu dužnosnik za ovjeravanje delegiranjem (AOD), ili ovlaštenu dužnosnik za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), sukladno delegaciji ovlasti koje na

⁸ OJ L 292; 15.11.1996; str. 2.

⁹ Ovi najvažniji elementi indikativne prirode su, za bespovratna sredstva, indikativni iznos poziva za prijedloge i, za nabavu, indikativni broj i vrsta predviđenih ugovora i indikativni vremenski okvir za pokretanje procedura nabave.

njega prenosi AOD, sukladno načelima propisnog financijskog upravljanja bez potrebe za izmijenjenom i dopunjenom odlukom o financiranju.

Bosna i Hercegovina – Lista projekata. IPA 2007

Sektor	Br.	Projekt	Iznos plaćen eurima (u EUR)	IB	Investicija	Vrsta i broj ugovora (usluge, robe, radovi, twinning ili grant)	Sufinanciranje – EU dio	Raspored (pokretanje nabave ili poziva za prijedloge)
		Os 1 – Politički zahtjevi					100%	
Socijalna uključenost i povratak	1	Čišćenje mina i tehnički nadzor	1.500.000	1.500.000		1 ugovor – grant*	100%	Q1/2008
Socijalna uključenost i povratak	2	Obnova kuća i tehničke infrastrukture objekata u Kotor Varoši kao potpora održivom povratku	500.000		500.000	1 grant nakon jednog poziva za prijedloge**	90% (56.000 EUR sufinanciranje od korisnika granta)	Q1/2009
Socijalna uključenost i povratak	3	Znanost u službi istine i pravde: potpora Međunarodnoj komisiji za nestale osobe (ICMP) Odsjek forenzičkih znanosti (FSD)	2.200.000	2.200.000		2 granta za ICPM	90% (grant 1) 100% (grant 2)	Q1/2008 i Q4/2010
Socijalna uključenost i povratak	4	Jačanje socijalne skrbi i sustava uključenosti za djecu u Bosni i Hercegovini	1.300.000	1.300.000		Grant UNICEF-u*	100% (+paralelno sufinanciranje od UK i NOR predviđeno)	Q1/2008
Vladavina zakona	5	Potporna strateškom planiranju, koordinaciji pomoći i kapacitetima Europskih integracija u Ministarstvu pravde BiH	800.000	800.000		1 ugovor - usluge	100%	Q1/2008
Vladavina	6	Povećanje učinkovitosti	836.394	836.394		Grant VSTV-	100%	Q1/2008

zakona		sudstva kroz uspostavu sustava upravljanja predmetima (CMS) za sudove i tužiteljstva					u*		
Vladavina zakona	7	Učinkovito upravljanje zatvorima	600.000	600.000	600.000		Grant Vijeću Europe*	100%	Q1/2008
Vladavina zakona	8	Zajednička obuka SIPA Financijsko-obavještajnog odjela i Kriminalističko-istražne jedinice, tužitelja, finansijskih regulatornih agencija i institucija	400.000	400.000	400.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Javna uprava	9	Izgradnja kapaciteta za proces ustavne reforme	300.000	300.000	300.000		1 ugovor – usluge ili grant*	100%	Q1/2008
Javna uprava	10	Nastavak potpore PARCO - izgradnji kapaciteta PARCO-a kroz potporu u provedbi Strategije PAR i donatorskoj koordinaciji	1.500.000	1.500.000	1.500.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Javna uprava	11	Potpora Vladi BiH u procesu europskih integracija i koordinacija pomoći Zajednice – Faza III.	1.700.000	1.700.000	1.700.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Javna uprava	12	Jačanje sustava za upravljanje ljudskim resursima	500.000	500.000	500.000		1 ugovor – twinning	100%	Siječanj 2008.
Javna uprava	13	Potpora Ombudsmenu za ljudska prava BiH	250.000	250.000	250.000	250.000	1 ugovor – nabava	100%	Siječanj 2008.
Javna uprava	14	Razvitak i provedba jedne integrirane PIF strategije u BiH	500.000	500.000	500.000	500.000	1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
		S/T	12.886.394	12.886.394	12.136.394	750.000			
		Os 2 – Socio-ekonomski zahtjevi							

Zapošljavanje i ekonomski razvitak	15	Potpore regionalnom ekonomskom razvitku i razvitak malih i srednjih kompanija i poduzeća	4.000.000	4.000.000	4.000.000		3 ugovora – usluge 1) 2,5 mil. eura 2) 1,0 mil. eura 3) 0,5 mil. eura	100% 100% 100%	Q1/2008 Q1/2008 Q1/2008
Zapošljavanje i ekonomski razvitak	16	Izgradnja kapaciteta promocije izvoza i razvitka izvozne osnove u Bosni i Hercegovini	1.500.000	1.500.000	1.500.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Zapošljavanje i ekonomski razvitak	17	Poboljšanje aktivnog tržišta rada u Bosni i Hercegovini	1.200.000	1.200.000	1.200.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Zapošljavanje i ekonomski razvitak	18	Potpore razvitku i kapacitetu socijalnog dijaloga i socijalnih partnera	500.000	500.000	500.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Socijalna politika	19	Jačanje visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini III.	400.000	400.000	400.000		Grant Vijeću Europe		Q1/2008
Socijalna politika	20	Potpore u reformi visokog obrazovanja	1.100.000	1.100.000	1.100.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Socijalna politika	21	Nabava opreme za srednje stručne (VET) škole	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1 ugovor – nabava	100%	Q1/2008
Socijalna politika	22	Jačanje zavoda za javno zdravstvo u BiH	1.500.000	1.500.000	1.500.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Socijalna politika	23	Nabava opreme za mikrobiološke laboratorije u BiH	500.000	500.000	30.000	470.000	1 ugovor – usluge – 470.000 eura 1 ugovor – usluge – 30.000 eura	100% 100%	Q1/2008 Q2/2008
		S/T	12.000.000	10.230.000	1.770.000				
		Os 3 – Europski standardi							
Regulatorna tijela	24	Izgradnja kapaciteta u polju upravljanja ljudskim	250.000	250.000	250.000		1 ugovor – Twinning Light	100%	Q1/2008

Regulatorna tijela	25	resursima Centralne banke Bosne i Hercegovine	800.000	800.000	800.000			1 ugovor – twinning	100%	Q1/2008
Regulatorna tijela	26	Pomoć Ministarstvu sigurnosti, Ministarstvu vanjskih poslova, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice i drugim mjerodavnim tijelima u efektivnom upravljanju migracijama	1.500.000	1.020.000	480.000			1 ugovor – twinning 750.000 eura 1 ugovor – usluge 270.000 eura 1 ugovor – nabava 480.000 eura	100% 100% 100%	Q2/2008 Q2/2008 Q4/2008
Regulatorna tijela	27	Jačanje sustava akreditacije	1.000.000	1.000.000				1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Regulatorna tijela	28	Jačanje sustava mjeriteljstva	1.700.000	1.000.000	700.000			1 ugovor – nabava 700.000 eura 1 ugovor – usluge 1.000.000 eura	100%	Q1/2008
Regulatorna tijela	29	Sigurnosna infrastruktura	1.700.000	1.700.000				1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Regulatorna tijela	30	Potpora ispunjavanju zahtjeva Ugovora o energetske zajednici za jugoistočnu Europu	2.500.000	2.500.000				1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Regulatorna tijela	31	Potpora izgradnji kapaciteta RAK-a u telekomunikacijama	1.000.000	1.000.000				1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Regulatorna tijela	32	Implementacija infrastrukture javnog ključa (PKI) u Sustavu za zaštitu osobnih podataka	400.000	236.000	164.000			1 ugovor – usluge 236.000 eura 1 ugovor –	100% 100%	Q1/2008 Q1/2008

	građana (CIPS)												
Regulatorna tijela	33	Priprema za popis stanovništva – Faza I.	500.000	500.000						nabava 164.000 eura			
Regulatorna tijela	34	Službe informiranja u prostornom uređenju za BiH faza I. Uspostava mreže referentnih GPS stanica	1.000.000						1.000.000	1 ugovor – usluge	100%	Q4/2007	
Priprema za predstrukturalne fondove	35	Jačanje i harmonizacija informacijskih sustava poljoprivrednog i ruralnog sektora u BiH	1.500.000	1.300.000					200.000	1 ugovor – usluge 1.300.000 eura 3 ugovora – nabava 130.000 eura 20.000 eura 50.000 eura	100%	Q1/2008	Q2/2008 Q2/2008 Q2/2008
Priprema za predstrukturalne fondove	36	Jačanje kapaciteta programiranja ruralnog razvitka u BiH	1.000.000	1.000.000						1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008	
Priprema za predstrukturalne fondove	37	Potpura realizaciji i provedbi zakonske regulative o hrani u BiH	1.000.000	1.000.000						1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008	
Priprema za predstrukturalne fondove	38	Potpura politici o vodama	1.000.000	1.000.000						1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008	
Priprema za predstrukturalne fondove	39	Potpura provedbi Direktive „Integrirana prevencija i kontrola zagađenja“	1.500.000	1.200.000					300.000	1 ugovor – usluge 1.200.000 eura 1 ugovor – nabava 300.000 eura	100%	Q1/2008	Q1/2008
Priprema za predstrukturalne fondove	40	Izgradnja sustava kanalizacijske mreže u Živinicama	1.500.000	200.000					1.300.000	1 ugovor – radovi 1.300.000 eura 1 ugovor –	100%	Q2/2008	Q1/2008

Priprema za predstrukturalne fondove	41	Pomoć Ministarstvu komunikacija i transporta u provedbi IPA	700.000	700.000	200.000 eura	100%	Q1/2008
Priprema za predstrukturalne fondove	42	Tehnička pomoć u ažuriranju propisa o sigurnosti i interoperabilnosti željezničkog sustava	1.000.000	1.000.000	1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
	S/T		21.550.000	17.406.000	4.144.000		
		Os 5 – Dijalog s civilnim društvom					
Civilno društvo i mediji	43	Izgradnja kapaciteta civilnoga društva za sudjelovanje u političkom dijalogu	1.500.000	1.250.000	1 ugovor – usluge 1.250.000 eura 1 ugovor – nabava 250.000 eura	100% 100%	Siječanj 2008. Siječanj 2008.
Civilno društvo i mediji	44	Jačanje lokalne demokracije	1.500.000	1.500.000	1 ugovor – grant UNDP-u*		Siječanj 2008.
Civilno društvo i mediji	45	Potporna neovisnosti Regulatorne agencije za komunikacije	300.000	250.000	1 ugovor – Twinning Light 250.000 eura 1 ugovor – nabava 50.000 eura	100% 100%	Q1/2008 Q1/2008
		S/T	3.300.000	3.000.000	300.000		
		UKUPNO	49.736.394	42.772.394	6.964.000		

* Osnovni kriteriji odabira i dodjele za dodjelu bespovratnih sredstava izloženi su u Praktičnom vodiču za ugovorne procedure za vanjske aktivnosti Europske unije. Nikakvo sufinanciranje nije predviđeno, sukladno članku 253(1)(d) Pravila o provedbi Uredbe o financiranju, koja dozvoljava derogaciju od zahtjeva za sufinanciranje u svezi s grantovima za "aktivnosti proizasle iz provedbe sporazuma o financiranju s trećim zemljama ili aktivnosti s međunarodnim organizacijama u smislu članka 43."

** Osnovni kriteriji odabira i dodjele za dodjelu bespovratnih sredstava izloženi su u Praktičnom vodiču za ugovorne procedure za vanjske aktivnosti Europske unije.